

Ю.Є. Добришин

кандидат технічних наук, доцент,

Навчально-науковий інститут інформаційних та комунікаційних технологій,

Університет економіки та права «КРОК»

Теоретико-практичні основи прогнозу виробничого процесу

У статті розглядаються питання щодо процесів планування виробничої діяльності підприємства. Розглядаються поняття плану та стратегії планування, яка ґрунтується на прогнозних оцінках, оскільки тільки прогноз дозволяє в значній мірі здійснювати таку важливу і необхідну функцію планування, як передбачення, що ґрунтується на науковому аналізі дійсності і передбачених тенденцій і процесів у майбутньому.

Ключові слова: прогнозування, план, управління, управлінські рішення.

Ю.Е. Добрышин

кандидат технических наук, доцент,

Институт информационных и коммуникационных технологий,

Университет экономики и права «КРОК»

Теоретико-практические основы прогноза производственного процесса

В статье рассматриваются вопросы планирования производственной деятельности предприятия. Рассматриваются понятия плана и стратегии планирования, которая базируется на прогнозных оценках, поскольку только прогноз позволяет в значительной мере осуществлять такую важную и необходимую функцию планирования, как предсказания, основанной на научном анализе действительности и предусмотренных тенденций и процессов в будущем.

Ключевые слова: прогнозирования, план, управления, управленческие решения.

Основний текст

За своєю природою соціально-економічні явища і процеси — стохастичні, ймовірнісні; невизначеність — їх внутрішня властивість. Вивчення цих процесів, передбачення перспектив їх подальшого розвитку, прийняття оптимальних управлінських рішень мають спиратися на такі моделі, які й в умовах невизначеності забезпечують сталість і надійність висновків. Такими є статистичні моделі. Вони належать до класу математичних, виражаються у формі рівнянь, функцій, алгоритмів; при їх розв'язуванні поєднуються логіко-алгебраїчні та ймовірнісні методи.

Формально статистична модель представляє собою абстрактну схему відношень між величинами, що характеризують властивості реального процесу. Вибір же цих властивостей і розробка схем відношень між ними здійснюється неформальним шляхом.

На основі апріорного аналізу природи процесу формулюються гіпотези щодо окремих його властивостей і закономірностей. Гіпотези перевіряються на фактичних даних [1].

В управлінні виробництвом головним процесом є прийняття рішень. Результати прийнятих управлінських рішень багато в чому залежить від інформації, якою володіє особа, що приймає рішення. Основним "постачальником" інформації для прийняття управлінських рішень, особливо перспективних, виступають плани.

Планування – це центральна ланка управління. Формальне планування сприяє зниженню ризику при прийнятті рішень. План потрібно розглядати як формалізовані поетапні дії для досягнення поставленої мети. Ринкова економіка не тільки не заперечує, а навпаки, припускає розвиток і вдосконалення планування виробництва [2].

Вносячи значні зміни в процес управління підприємствами, стратегічне планування методологічно орієнтовано на розробку засобів, що забезпечують стаке довгострокове управління, знижують ризик прийняття невдалих стратегічних рішень.

Стратегічне планування не ставить перед собою завдання намалювати чудову картину майбутнього, не пов'язаного з реальним життям (загострення конкурентної боротьби, глобалізація господарських зв'язків, диференціація попиту, бурхливий розвиток науки та техніки); його призначення полягає в тому, щоб зробити оперативні, поточні управлінські рішення обґрунтованими в умовах невизначеності і нестабільності зовнішнього середовища.

При розробці планів, і в першу чергу стратегічного плану, слід завжди оцінювати ймовірний характер розвитку зовнішніх факторів, вивчати процес зміни цінностей, мотивів поведінки та ін. Стратегічне планування не підпорядковується під бажаний результат, а саме виступає інструментом виробки цілей [3]. В цілому відмінності між довгостроковим і стратегічним плануванням можна узагальнити таким чином: довгострокове планування ґрунтується на простій екстраполяції тенденцій; у відповідності зі стратегічним підходом виникає задача передбачення змін і завчасне пристосування до них.

Звідси випливає, що стратегічне планування ґрунтується на прогностичних оцінках, оскільки тільки прогноз дозволяє в значній мірі здійснювати таку важливу і необхідну функцію планування, як передбачення, що ґрунтується на науковому аналізі дійсності і передбачених тенденцій і процесів у майбутньому.

Багато фірм в наш час складають не один "жорсткий" варіант плану, а як мінімум три: мінімальний, оптимальний, максимальний. Мінімальний план визначає діяльність при найнесприятливішому розвитку подій; оптимальний – при "нормальному"; максимальний – при найбільш сприятливому. На етапі попередньої підготовки число планів може бути більшим, головне вибрати з них три.

Багатоваріантний план дає можливість чітко реагувати на зміни зовнішнього середовища, як на ті, що піддаються, так і на ті, що не піддаються контролю, і привчає персонал підприємства до найважливішої думки: не слід йти напролом там, де можливо і потрібно знайти обхідний маневр. Наявність плану дій за трьома головними ймовірними варіантами розвитку зводить до

мінімуму невірні дії персоналу при різкому поліпшенні чи погіршенні обставин, особливо при виникненні надзвичайних умов.

Прогнозування за своєю суттю є неперервним процесом. Сучасні фірми здійснюють дослідження ринків на підставі системи неперервної обробки інформації. Це дозволяє вдосконалювати і уточнювати прогнози в умовах зовнішніх факторів, що постійно змінюються, нових даних і нових явищ, що з'являються в процесі виконання плану. Аналіз прогнозних досліджень у великих корпораціях показує їх багаторівневий характер, тобто послідовний перехід від визначення закономірностей розвитку загального рівня (макроекономічні прогнози) через галузеві прогнози до прогнозу економічних показників діяльності окремих фірм. Тільки такий підхід дозволяє обґрунтувати управлінські рішення на підставі прогнозних оцінок [4]. Незважаючи на органічний взаємозв'язок між прогнозом і планом існують суттєві відмінності.

Прогноз може існувати самостійно, незалежно від плану. План без прогнозу не може бути складений на належному рівні, бо він в такому випадку втрачає якісну та кількісну обґрунтованість.

Прогноз – це лише гіпотеза. Він не примушує спеціаліста приймати на його підставі рішення. План, навпаки, хоча і не є в ринкових умовах законом, "залізним" декретом, припускає той чи інший ступінь зобов'язань для тих, хто покликаний його виконувати як програму дій.

Прогноз не містить таких юридичних обов'язків для окремих суб'єктів господарської діяльності. Він не претендує на вираження суспільної згоди, а може відбивати точку зору дослідницького колективу і навіть окремого спеціаліста. Прогнозування покликане виконувати двосторонню задачу: з одного боку, базуючись на минулому і теперішньому, подати картину як близького так і далекого майбутнього, а з іншого боку, виробити основи сьогоденної діяльності з врахуванням наукового передбачення. План, що ґрунтується на даних прогнозу, орієнтований лише на майбутнє.

Прогнозування повинно орієнтуватись на практичні потреби планування, ось чому результати прогнозних оцінок слід наблизити до прийнятої в плануванні періодизації.

Неоднаковий ступінь невизначеності використаної інформації про майбутнє визначає застосування різноманітних способів, засобів, методів в плануванні і прогнозуванні. Якщо в плануванні перевага надається детермінованим методам, то в прогнозуванні – стохастичним.

Список використаних джерел

1. Зайченко Ю.П. Исследование операций/ Ю.П. Зайченко//издат-во: «Слово» - Киев - 2003. – 688 с.
2. Зінь В.А., Турчанок М.О. Планування діяльності підприємства/ В.А Зінь., М.О Турчанок//Підручник. видав-но «Професіонал» - Київ – 2004 – 423 с.
3. Статистическое моделирование и прогнозирование. Учебное пособие /Под ред. А. Г. Гранберга. М.: Финансы и статистика, 1990.-383с.
4. Науменко В.В. Панасюк Б.А. Впровадження методів прогнозування і планування в умовах ринкової економіки/ В.В. Науменко. Б.А. Панасюк//журнал «Глобус» - Київ - 1995.—198 с.